

interview

Tekst: Hidde Tangerman Volgens hoogleraar Philip Tetlock is het voorspellen van de toekomst te leren. Hij bewees die stelling met voorspellingstoernooien waarin sommige amateurvoorspellers het beter deden dan professionele veiligheidsanalisten. KIJK sprak met dé wetenschappelijk autoriteit op het gebied van voorspellingen.

De toekomst voorspellen klinkt misschien niet erg wetenschappelijk. Toch hangt onze samenleving van voorspellingen aan elkaar. Politici baseren er hun beleid op. Veiligheidsdiensten zijn ervan afhankelijk om terrorisme te bestrijden. Bedrijven nemen beslissingen op grond van economische ramingen. Desondanks blijft voorspellen iets van de onderbuik; wetenschappelijk wordt het nauwelijks onderzocht - één uitzondering daargelaten. Die uitzondering is de Canadees-Amerikaanse hoogleraar psychologie en politicologie Philip Tetlock. Twintig jaar lang, van 1984 tot en met 2003, vroeg Tetlock aan 284 experts, waaronder topambtenaren, journalisten en hoogleraren, om voorspellingen te doen over politieke en economische kwesties. Met het verstrijken van de tijd toetste hij de meer dan 28.000 voorspellingen van zijn proefpersonen aan de werkelijkheid. Zijn conclusie was ontvondend: de experts bleken het nauwelijks beter te doen dan “een met dartpijltjes gooiende chimpan-

see”, zoals Tetlock het verwoordde. IARPA, de onderzoekscommissie van de gezamenlijke Amerikaanse veiligheidsdiensten, kreeg lucht van het onderzoek en vroeg Tetlock een groot online voorspellingstoernooi te organiseren, waar iedereen zich voor kon inschrijven. Van 2011 tot 2015 deden tienduizenden Amerikaanse burgers meer dan een miljoen voorspellingen over vragen als ‘zal Griekenland dit jaar uit de eurozone stappen?’ of ‘zal Rusland Oekraïens grondgebied annexeren?’ Een klein percentage van de deelnemers bleek over buitengewone voorspellingstalenten te beschikken. Deze zogenoemde supervoorspellers, waar Tetlock zijn meest recente boek over schreef, deden het zelfs beter dan professionele veiligheidsanalisten.

U bent nu al meer dan dertig jaar met voorspellingen bezig. Wat bracht u bij dit onderwerp?

“Ergernis, waarschijnlijk. Begin jaren tachtig zat ik in een commissie die de relatie tussen de VS en de Sovjet-Unie onderzocht. >>>

Wie is Philip Tetlock?

Philip Tetlock werd in 1954 geboren in Toronto, Canada. Hij behaalde zijn doctorsgraad in de psychologie in 1979 aan de Yale-universiteit.

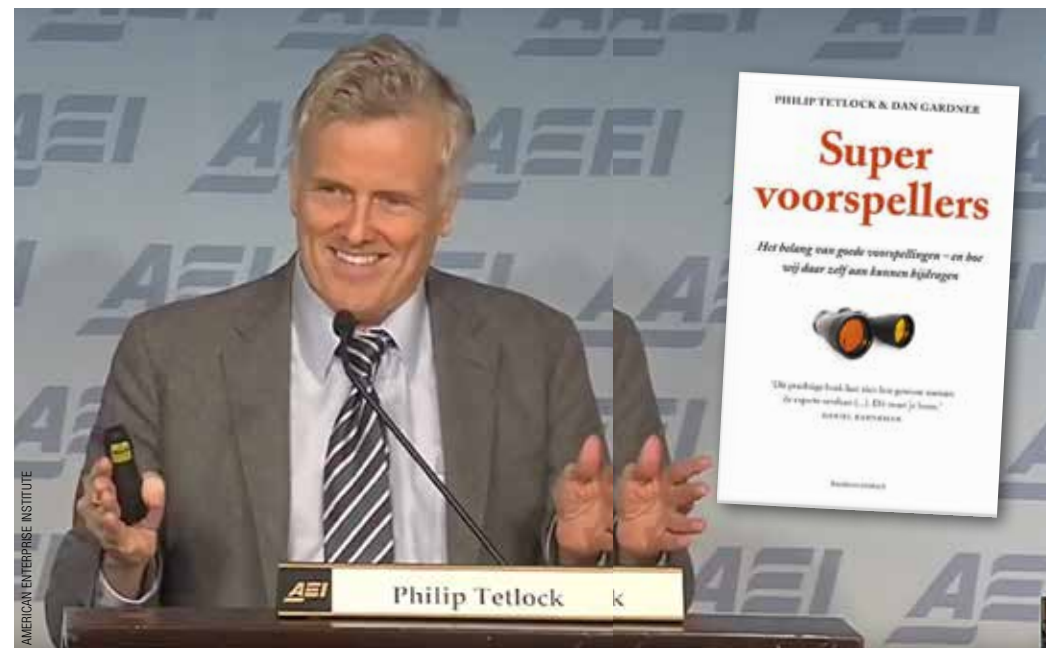
Van 1984 tot 2003 leidde Tetlock het Expert Political Judgement-experiment, waarbij hij 284 experts 28.000 voorspellingen liet doen.

In 2005 beschreef hij de resultaten in zijn boek *Expert political judgement. How good is it? How can we know?*, dat verschillende prijzen won.

Van 2011 tot 2015 leidde Tetlock een door IARPA gefinancierd voorspellings-toernooi, waarover hij in 2015 het boek *Supervoorspellers* schreef.

Tetlock was hoogleraar aan de Universiteit van Californië in Berkeley en de Ohio State University voor hij aantrad bij de Universiteit van Pennsylvania.

Philip Tetlock heeft meer dan tweehonderd artikelen gepubliceerd en is meermalen onderscheiden met wetenschappelijke prijzen.

We werden regelmatig gebriefd door experts. De 'haviken' (voorstanders van een agressieve aanpak - red.) meenden dat de Sovjet-Unie onhandelbaar en vijandig was, terwijl de 'duiven' (voorstanders van een vredelievende aanpak - red.) de schuld in de schoenen van de Reagan-regering schoven. Maar plotseling dook Gorbatsjov op, die een einde maakte aan de Koude Oorlog. Gorbatsjov was een fenomeen dat bijna niemand had voorspeld, maar toch had bijna elke deskundige er achteraf een verklaring voor die perfect bij zijn of haar wereldbeeld paste. De zelfverzekerdheid waarmee dat gebeurde, verbaasde me. Ik vroeg me af of het mogelijk zou zijn om voorspellingstoernooien te organiseren die mensen bewuster zouden maken van hun eerdere onwetendheid. Dus dat deed ik."

Uw laatste voorspellingstoernooi werd gefinancierd door de Amerikaanse veiligheidsdiensten. Vanwaar hun interesse?

"Ik denk dat het gedeeltelijk een reactie was op het voorspellingsdebat rond de aanwezigheid van massavernietigingswapens in Irak in 2003. De directeur van de CIA had tegen de president zelfs het woord 'inkoppertje' gebruikt. Fouten van die orde van grootte kunnen miljoenen dollars en duizenden levens kosten. Het schudde veel mensen bij die diensten wakker en ze gingen zich afvragen of hun procedures voor het maken van waarschijnlijkheidsinschattingen wel goed genoeg waren. Maar hun interesse verraste me óók. Je financiert meestal geen onderzoek dat je in verlegenheid zou kunnen brengen."

Waarom zijn we over het algemeen zo slecht in

het voorspellen van de toekomst?

"Er zitten twee kanten aan het verhaal. Aan de ene kant komt het door de complexiteit van de omstandigheden en aan de andere kant door onze psychologische onvolkomenheden. Wat betreft die laatste factor: we trekken te snel conclusies en veranderen te langzaam van gedachten over hoe we tot die conclusies kwamen. Onze voorspellingen lijden aan een combinatie van oppervlakkigheid in de beginfase en rechtlijnigheid in de latere fase. Veel van de training die we aan voorspellers in onze toernooien geven, is gericht op voorzichtigheid bij het trekken van conclusies en het stimuleren van bereidwilligheid om die conclusies bij te stellen als er bewijsmateriaal opduikt dat het tegenovergestelde ondersteunt."

Een klein aantal deelnemers aan uw toernooi bleek buitengewoon goed te zijn in het doen van voorspellingen. Wat onderscheidt deze zogenaamde 'supervoorspellers' van de rest van de mensheid?

"Een van de dingen die supervoorspellers van nature doen - en de meeste andere mensen juist niet - is gebeurtenissen te zien in categorieën. Wat bedoel ik daarmee? Supervoorspellers beschouwen gebeurtenissen niet als uniek, maar vragen zich af of iets dergelijks al eens eerder is gebeurd en hoe zeldzaam die gebeurtenis statistisch gezien is. Stel, je bent met een supervoorspeller op een bruiloft en iemand zou jullie vragen wat de kans is dat dit gelukkige bruidspaar bij elkaar blijft. De gewone bruidsgast zou gefocust zijn op de gebeurtenis zelf; op het geluk van het bruidspaar op dat moment. Daarom zou hij een onrealistisch hoog percentage geven, zeg 80 of 90 procent, dat het huwelijk succesvol

zal zijn. De supervoorspeller daarentegen zou zich afvragen wat het gemiddelde scheidingspercentage is van getrouwde stellen in deze sociaaleconomische klasse in Nederland. Dat percentage - laat het 33 procent zijn - neemt hij als uitgangspunt. Dat is echter pas het begin van het proces. Vervolgens zou hij zich richten op de details van de relatie zelf. Als de supervoorspeller bijvoorbeeld weet dat de bruidegom psychopatische trekken heeft, zou hij het percentage naar beneden bijstellen. Maar als hij weet dat het paar een grote emotionele betrokkenheid naar elkaar heeft, klinkt hij het percentage juist op. Supervoorspellers beginnen met wat ik het 'buitenaanzicht' noem, oftewel het statistische gemiddelde van vergelijkbare situaties. Vervolgens stellen ze dat percentage bij door naar het zogenaamde 'binnenaanzicht' te kijken; de details van deze specifieke gebeurtenis. Dat is een van de vele dingen die supervoorspellers anders doen."

Wat doen ze dan nog meer?

"Supervoorspellers maken gebruik van veel meer gradaties van waarschijnlijkheid. De meeste mensen hebben maar drie standen: ja, nee en misschien. Supervoorspellers hebben per probleem wel tien of twintig waarschijnlijkheidsstanden, die ze uitdrukken in percentages. In mijn boek beschrijf ik een gesprek met pokerspeler van wereldklasse. Zij vertelde me dat het verschil tussen een amateur en een toppokeraar is dat de laatste het verschil begrijpt tussen een gok met een slagingskans van 60 procent en een van 40 procent."

Uw supervoorspellers waren amateurs die het 30 tot 70 procent beter deden dan professionele veiligheidsanalisten met enorme budget-

'Streamer 3 regels'

ten en toegang tot geheime informatie. Hoe verklaart u dat?

"Ik denk niet dat het komt doordat onze amateurs intelligenter of ruimdenkender zijn dan de veiligheidsanalisten. Het voornaamste verschil is dat onze supervoorspellers van mening zijn dat het maken van objectieve waarschijnlijkheidsinschattingen van gebeurtenissen op het wereldtoneel een vaardigheid is die kan worden aangeleerd. De meeste mensen in de meeste organisaties zijn hier erg sceptisch over. Ze zijn geneigd te denken dat waarschijnlijkheidsinschattingen misschien zin hebben als je aan het pokeren bent, maar niet bij een voorspelling of een land de eurozone zal verlaten en of er een oorlog zal uitbreken tussen China en Japan over de Oost-Chinese Zee. Met onze voorspellingstoernooien hebben we echter aangetoond dat er wel degelijk een vaardigheidscomponent aan te pas komt. Dat wil niet zeggen dat supervoorspellers altijd super zijn. Soms gaan ze ook de mist in. Over het algemeen kun je zeggen dat voorspellen 70 procent vaardigheid is en 30 procent geluk."

Bij uw voorspellingstoernooien maakt u gebruik van een ingenieus scoorsysteem om de voorspellingen te beoordelen. Hoe werkt dat precies?

"We gebruikten zogenaamde Brierscores, uitgevonden door de wiskundige Glenn

Brier. Het is een prachtig systeem omdat het besluitvaardigheid beloont. Bij dit systeem zul je nooit winnen als je de hele tijd 'misschien' zegt en steeds rond de fiftyfifty blijft. Tegelijkertijd bestraft het extreme zelfverzekerdheid. Als je je inschatting verplaatst van 90 procent naar 99 procent, lijkt dat misschien klein. Maar als de gebeurtenis die je met zoveel zekerheid voorspelt vervolgens niet plaatsvindt, krijgt je Brierscore een enorme opdonder. Dus je moet alleen naar de extremen gaan als je heel zeker bent. Als je iets een inkoppertje noemt, zoals die CIA-directeur, betekent het dat je de kans op 100 procent stelt. Als dat een weddenschap zou zijn, zou je bereid zijn om je gehele bezit weg te geven als je het mis had. Daarom houden supervoorspellers niet van 0 procent of 100 procent; dat is hun veel te extreem."

Kan iedereen deze vaardigheden leren en een supervoorspeller worden?

"Iedereen - dat is misschien wat extreem, maar een verrassend groot aantal mensen wel.

Hidde Tangerman is journalist. Voor dit interview raadpleegde hij de volgende literatuur: Philip Tetlock en Dan Gardner: *Supervoorspellers*, Business Contact (2015).

Ga voor links met meer informatie naar www.kijkmagazine.nl/xxxxxx

Een zekere mate van intelligentie is nodig, maar je hoeft zeker geen genie te zijn. Ook is er wat oefening en inspanning voor nodig, net zoals je moeite moet doen om te leren tennissen, schaken of pokeren. Via de website www.gjopen.com kunnen mensen zich overigens te allen tijde opgeven voor ons voorspellings-toernooi."

Hebben uw supervoorspellers al banen aangeboden gekregen bij de veiligheidsdiensten?

"Daar kan ik geen commentaar op geven en eerlijk gezegd weet ik dat ook niet. Ik zou graag zien dat supervoorspellers worden ingezet om onnodig gepolariseerde debatten te depolariseren. Ik denk dat we in een betere wereld zouden leven als experts zich verantwoordelijk zouden voelen voor de waarschijnlijkheidsinschattingen en voorspellingen die ze doen. Dat geldt ook voor de huidige presidentskandidaten. Er is een voorkeur voor kandidaten met sterke en simpele verhalen. Ik denk dat de wereld er beter van zou worden als ze bereid zouden zijn hun oordelen in een voorspellingstoernooi te laten testen."

Nu we het er toch over hebben: wie wordt er volgens de supervoorspellers de nieuwe Amerikaanse president?

"Volgens onze supervoorspellers is de kans dat de volgende president een Democraat is 66 procent en de kans dat het een Republi-

kein wordt overblijft, bijvoorbeeld als Sarah P. Bloomberg